

ब्राह्मणाय अन्यस्मै इति शेषः ॥ २३ ॥ नृगवच्छीघ्रं प्रजागुणदोषाविचारे राज्ञां दोष इत्याह ॥ कार्यार्थिनामिति ॥ विमर्दः कलहः ॥ राज्ञां प्रजानां न्यायान्यायविचारमकुर्वतां ॥ २४ ॥ अभिवर्ततु अभिवर्तयंतु मह्यं मम कार्यिणः प्रजाः अधिकारिणश्च ॥ ननु नृगस्याप्येवमवस्थाचेत् अलं सुकृतकर्मणेति शंका वतं लक्ष्मणं लक्षयित्वाह ॥ सुकृतस्येति ॥ कार्यस्य कर्तव्यस्य सुकृतस्य प्रजापालनधर्मस्य फलं पार्थिवो नावैति काकुः ॥ प्रामोत्येवेत्यर्थः ॥ २५ ॥ कार्यवान् जनः कआयाति तत्पतीक्षस्व द्वारिस्थित्वे

एवं तौ शापमुत्सृज्य ब्राह्मणौ विगतज्वरौ ॥ तां गां हि दुर्बलां वृद्धां ददतु ब्राह्मणाय वै ॥ २३ ॥ एवं सराजा तं शापमुपभुंक्ते सुदारुणं ॥ कार्यार्थिनां विमर्दी हिराज्ञां दोषाय कल्पते ॥ २४ ॥ तच्छीघ्रं दर्शनं मत्स्यमभिवर्तंतु कार्यिणः ॥ सुकृतस्य हि कार्यस्य फलं नावैति पार्थिवः ॥ २५ ॥ तस्माद्गच्छ प्रतीक्षस्व सौमित्रे कार्यवान् जनः ॥ २६ ॥ इत्यार्षे श्रीम० वा० उत्त० त्रिपंचाशः सर्गः ॥ ५३ ॥ ॥ ५३ ॥ ॥ ५३ ॥ रामस्य भाषितं श्रुत्वा लक्ष्मणः परमार्थवित् ॥ उवाच प्रांजलिर्वाक्यं राघवं दीप्ततेजसं ॥ १ ॥ अल्पापराधे काकुत्स्थद्विजाभ्यां शाप ईदृशः महान् नृगस्य राजर्षेयमदं डड्वापरः ॥ २ ॥ श्रुत्वा तु पापसंयुक्तमात्मानं पुरुषर्षभ ॥ किमुवाच नृगो राजा द्विजौ क्रोधसमन्वितौ ॥ ३ ॥ लक्ष्मणे नैव मुक्तस्तुराघवः पुनरब्रवीत् ॥ शृणु सौम्य यथा पूर्वं सराजा शापविक्षतः ॥ ४ ॥ अथाध्वनिगतौ विप्रौ विज्ञाय स नृपस्तदा ॥ आहूय मंत्रिणः सर्वान् नैगमान्स पुरोधसः ॥ ५ ॥ तानुवाच नृगो राजा सर्वाश्च प्रकृतीस्तथा ॥ दुःखेन सुसमाविष्टः श्रूयतां मे समाहिताः ॥ ६ ॥

तिशेषः ॥ २६ ॥ इति श्रीरामाभीरामे वाल्मीकीये उत्तरकांडे त्रिपंचाशः सर्गः ॥ ५३ ॥ ॥ ५३ ॥ ॥ ५३ ॥ अथ लक्ष्मणेन विशिष्य नृगवृत्तांतप्रश्ने तदुत्तरं रामस्येति ॥ १ ॥ ईदृशः शापो दत्त इति शेषः ॥ २ ॥ पापसंयुक्तं शापरूपपापसंयुक्तं ॥ ३ ॥ शापविक्षतः सराजा यथा पूर्वं मुवाच तद्वक्ष्यामि शृण्वति संबधः ॥ ४ ॥ द्विजौ प्रतिकिमुवाचेति शंकायां तयोर्दर्शनमेवाभूदित्याहाथेति ॥ अध्वनि व्योमाध्वनि गतौ तौ विज्ञाय ध्यानेनामुकाविति ज्ञात्वेत्यर्थः ॥ नैगमाः पौराः ॥ ५ ॥ श्रूयतां मेवचनमिति शेषः ॥ ६ ॥